

Hasta ve hasta yakınlarının erkek hemşireye ilişkin görüşleri: sistematik derleme

The opinions of patients and patient relatives about the male nurse: a systematic review

İsa ŞAHİN^{1*}, Ülkü BAYKAL²

¹ Hemşirelikte Yönetim, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, İstanbul, Türkiye.

isasahinmvo@gmail.com

² Hemşirelik, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.

ulkubay@yahoo.com

Geliş Tarihi/Received: 25.11.2023

Bölüm/Section: Sağlık Bilimleri/Hemşirelik

Kabul Tarihi/Accepted: 20.12.2023

Derleme/Review

Özet

Bu çalışma erkek hemşirelerle ilgili yapılan çalışmaların değerlendirilerek hasta ve hasta yakınlarının erkek hemşirelere ilişkin görüşlerini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Çalışmalara ulaşabilmek için Google Scholar, Web of Science, Pubmed, YÖK Tez Tarama ve Türk Tıp Dizini veri tabanları kullanılmıştır. Veri tabanlarında “erkek hemşire”, “hasta” “hasta yakını” ve “Türkiye” gibi anahtar sözcükler ile İngilizce ve Türkçe dillerinde taranmıştır. Veri tabanlarında yapılan taramalar sonucunda 90 ulusal yayına ulaşılmıştır. Araştırmaya dahil edilme kriterlerine uygun olan 15 yayın çalışma kapsamında değerlendirilmiştir. Tüm yayınlar çalışma yöntemleri ve bulguları açısından incelenmiştir. Türkiye’de erkek hemşireleri inceleyen çalışmaların çoğunlukla 2012-2018 yıllarında, tanımlayıcı araştırma olarak yapıldığı saptanmıştır. Hasta ve hasta yakınlarının, hemşirelik mesleğini her iki cinsiyetinde yapabileceği konusunda farkındalığı bulunmaktadır. Çalışma, Türkiye’deki erkek hemşirelere ilişkin yapılan çalışmaların çok fazla olmadığını ve erkek hemşirelerle ilgili daha fazla çalışmanın yapılmasına gereksinim duyulduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca erkek hemşirelere ilişkin yaklaşımlarını belirlemeye yönelik herhangi bir ölçek çalışmasının olmadığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Erkek hemşire, hemşire, erkek hemşire imajı, hasta, hasta yakını.

Abstract

This study was conducted to evaluate the studies on male nurses and to reveal the opinions of patients and their relatives about male nurses. To access the studies, Google Scholar, Web of Science, Pubmed, YÖK Thesis Scanning and Turkish Medical Index databases were used. The databases were searched in English and Turkish with keywords such as "male nurse", "patient", "patient's relative" and "Turkey". As a result of the searches made in the databases, 90 national publications were reached. 15 publications that met the inclusion criteria were evaluated within the scope of the study. All publications were examined in terms of study methods and findings. It was determined that the studies examining male nurses in Turkey were mostly conducted between 2012 and 2018 as descriptive research. Patients and their relatives are aware that both genders can do the nursing profession. The study revealed that there are not many studies on male nurses in Turkey and that more studies on male nurses are needed. Additionally, it was determined that there was no scale study to determine the approaches to male nurses.

Keywords: Male nurse, nurse, male nurse image, patient, patient’s relatives.

* Yazışılan yazar/Corresponding author: İsa ŞAHİN

¹ orcid.org/0000-0002-7252-4765; ² orcid.org/0000-0001-5790-5992

DOI: <https://doi.org/10.56723/dyad.1394187>

1. Giriş

Sağlık bakım sisteminde yer alan önemli mesleklerden biri olan hemşirelik, sağlıklı/hasta bireyi tüm boyutları ile bir bütün olarak ele alan sağlık disiplini [1]. Hemşireler; her ortamda bireyin, ailenin ve toplumun hemşirelik girişimleri ile karşılanabilecek sağlık ve bakım gereksinimlerini belirlemek ve hemşirelik tanılama süreci kapsamında belirlenen gereksinimler doğultusunda hemşirelik bakımını planlamak, uygulamak, denetlemek ve değerlendirmekle görevli ve yetkili sağlık meslek üyesidir. Hemşirelerin sağlık bakım hizmetlerinin sunumunda karşılaştıkları önemli engellerden biri de toplumsal cinsiyet ayrımcılığıdır [2]. Hemşirelik, tüm dünyada ağırlıklı olarak kadın mesleği olarak bilinmekte ve kadının şefkatli, şifa verici rolü ve doğasında bulunan fedakârlık ile özdeşleştirilmektedir [3],[4].

Hemşirelik mesleğinin yalnız kadınıla özdeşleşmesi, hemşirelik hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde ortaya konulmasında cinsiyet temelli bir engel olarak değerlendirilmektedir [5]. 21. yüzyılda hemşirelik mesleği; profesyonelliğe ve bireyler arası etkileşime dayanan bir hizmet oluşuyla, gelişmiş ülkelerde kadınlar ve erkekler tarafından uygulanan bir meslek olarak görülmektedir [6]. Türkiye’de 1954 yılında çıkarılan “Hemşirelik Kanunu”, hemşirelik mesleğini bir kadın mesleği olarak tanımlarken, benzer eğitim ve rolü üslenen erkeklere ‘Sağlık Memuru’ şeklinde tanımlayan yasal düzenlemeler yapılmıştır. 1954 yılından 2007 yılına kadar yürürlükte kalan bu yasa, Mayıs 2007’de Resmî Gazetede yayımlanan “Hemşirelik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile son bulmuştur. 2007 yılında yapılan yasal düzenleme ile birlikte hemşirelik mesleğinde cinsiyet ayrımı son bulmuş ve erkekler de hemşire olarak adlandırılarak, bu mesleğin bir üyesi olarak tanımlanmıştır [7],[8].

Bu çalışmada, Türkiye’deki erkek hemşirelere yönelik yapılan çalışmalar incelenerek, hasta ve hasta yakınlarının görüşlerine ilişkin var olan durumun ortaya konulması ve bu konudaki gereksinimlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonuçlarının Türkiye’deki erkek hemşirelerin konumunun daha iyi anlaşılması ve gelecek çalışmalar için araştırmacılara yeni bir bakış açısı sağlanması beklenmektedir.

2. Yöntem

Bu araştırma, hasta ve hasta yakınlarının erkek hemşireliği değerlendirmelerini içeren çalışmaların sonuçlarını değerlendirmek amacıyla sistematik derleme deseninde yürütülmüştür. Araştırmanın yapılmasında ve raporlanmasında PRİZMA protokolünden faydalanılmıştır [9]. Türkiye’de erkek hemşireler ile ilgili yapılmış olan nicel ve nitel çalışmalar değerlendirmeye alınmıştır. Veri tabanlarında “erkek hemşire”, “hasta” “hasta yakını” ve “Türkiye” gibi anahtar sözcükler ile İngilizce ve Türkçe dillerinde Ocak 2023-Nisan 2023 tarihleri arasında taranmıştır. Çalışmalara ulaşabilmek için Google Scholar, Web of Science, Pubmed, YÖK Tez Tarama ve Türk Tıp Dizini veri tabanları kullanılmıştır. Pubmed, Google Scholar, Web of Science veri tabanları ülkemizde yapılan fakat yurt dışındaki dergilerde yayımlanan araştırmalara ulaşabilmek amacıyla taranmıştır. 2000 ve 2022 yılları arasında yapılan ulusal/uluslararası hakemli bir dergide yayımlanan çalışmalar ile yüksek lisans/doktora tez çalışmaları değerlendirmeye alınmıştır.

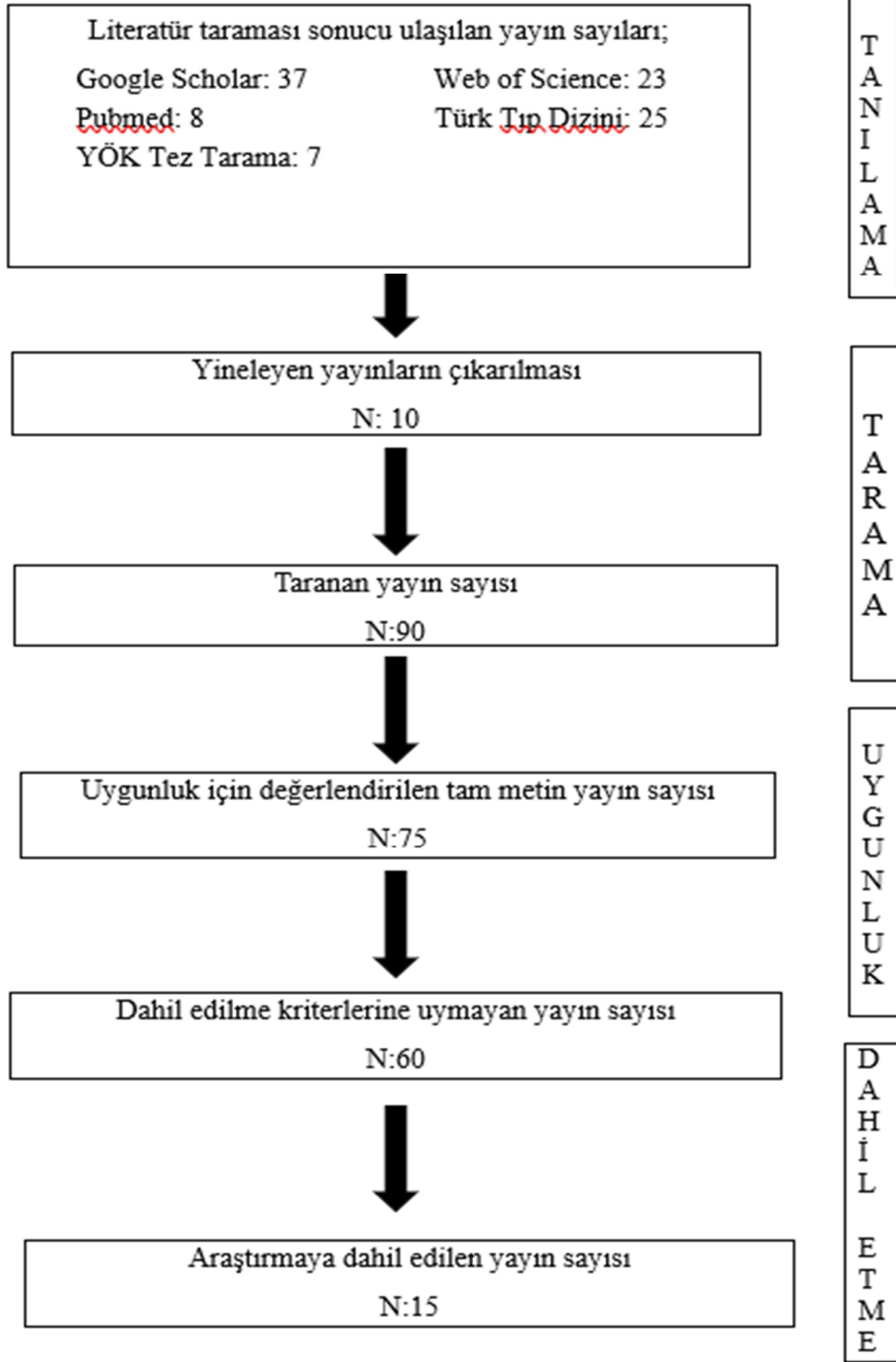
2.1. Çalışmaların seçimi

Yapılan literatür taraması sonucunda elde edilen çalışmaların derlemeye dahil edilme kriterleri belirlenmiştir. Bu kriterler; çalışmanın ülkemizde yapılmış olması, erkek hemşireleri incelemiş olması, örnekleminin hasta ve hasta yakınlarının olması, 2000 ve 2022 yılları arasında yapılmış olması, çalışmanın tam metnine online olarak ulaşılabilir olması kriterleri dikkate alınmıştır. Ayrıca, derleme olan, tam metni olmayan ve örneklemini hasta ve hasta yakını olmayan çalışmalar ise dışlama kriterleri olarak belirlenmiş ve araştırma kapsamından çıkarılmıştır. Çalışmaların seçim sürecinin özeti PRİZMA akış diyagramı Şekil 1’de sunulmuştur.

Veri tabanlarının taranması sonucunda 90 çalışmaya ulaşılmıştır. Bu çalışmalar 83 adet makale ve 7 adet tezdten oluşmaktadır. 90 çalışmanın 15’inin tam metnine ulaşılammış ve geriye kalan 75 çalışmadan da örneklemini yalnızca hasta ve hasta yakını olan ve erkek hemşireleri inceleyen 15 çalışma ile araştırma sürecine devam edilmiştir (Şekil 1).

2.2. Verilerin toplanması

Çalışma verilerini toplamak için çalışmanın yazar/yazarları, yayımlandığı yıl, türü, örneklemini, verilerin toplandığı yer varsa kurum, araştırmanın yöntemi, verilerin toplanmasında kullanılan ölçüm araçları ve elde edilen sonuçları içeren bilgiler her çalışma için kodlanmıştır.

şekil 1. Araştırmanın PRISMA akış diyagramı.

3. Bulgular

Çalışmada incelenen araştırmaların özellikleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Sistematik derlemeye dahil olan çalışmalara ait bilgiler (N:15).

<u>Yazar/Yazarlar</u>	<u>Çalışmanın Türü</u>	<u>Çalışmanın Yeri ve Örnekleme</u>	<u>Çalışmanın Yöntemi ve Kullanılan Ölçüm Aracı</u>	<u>Elde Edilen Sonuçlar</u>
Suveren ve ark. [10]	Araştırma makalesi	Araştırma üniversite hastanesinde cerrahi ve dahiliye bölümlerinde yatan 219 hasta ile gerçekleştirilmiştir.	Tanımlayıcı araştırmadır. Araştırmada, araştırmacılar tarafından oluşturulan veri toplama araçları kullanılmıştır	Eğitim seviyesi yüksek olan ve erkek hemşireden daha önce hizmet alan katılımcıların erkek hemşirelerin hemşirelik mesleğinde olmalarını normal karşıladıkları görülmektedir.
Karakurt ve ark. [11]	Araştırma makalesi	Araştırma bir devlet hastanesinde tedavi alan 189 hasta ile gerçekleştirilmiştir.	Tanımlayıcı araştırmadır. Araştırmada, araştırmacılar tarafından oluşturulan veri toplama araçları kullanılmıştır	Erkeklerin hemşirelik mesleğinde olmasının sağlık bakım hizmetleri sunumundaki kaliteyi artıracağı ifade edilmiştir.
Uysal, Karakoç ve Kıyak [12]	Araştırma makalesi	Araştırma Türkiye’de bir üniversite hastanesinde muayene olmak için gelen 644 hasta ile gerçekleştirilmiştir.	Tanımlayıcı ve kesitsel tipte bir araştırmadır. Araştırmada, araştırmacılar tarafından literatür taranması sonucu oluşturulan veri toplama araçları kullanılmıştır.	Erkek hemşirelerin mesleğe dahil olmasının toplumdaki hemşirelik mesleğinin imajını olumlu yönde etkilediği belirtilmiştir. Ancak bazı katılımcıların erkek hemşireden bakım almak istemedikleri belirtilmiştir.
Alan ve Uğur [6]	Araştırma makalesi	Bir üniversite hastanesinde 268 hasta/hasta yakını oluşturmuştur.	Tanımlayıcı ve kesitsel tipte bir araştırmadır. Araştırmada, araştırmacılar tarafından literatür taranması sonucu oluşturulan veri toplama araçları kullanılmıştır.	Katılımcıların erkek hemşireye yönelik bakış açılarının olumlu olduğu belirlenmiştir.
Boyacıoğlu ve ark. [13]	Araştırma makalesi	Bir devlet hastanesinde kadın doğum servislerinde tedavi alan 200 kadın hasta oluşturmuştur.	Tanımlayıcı ve kesitsel tipte bir araştırmadır. Araştırmada, araştırmacılar tarafından literatür taranması sonucu oluşturulan veri toplama araçları kullanılmıştır.	Genel olarak X kuşağı kadınların, erkek hemşirelere ilişkin daha pozitif düşüncelere yönelik daha olumlu görüşe sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 1. (devam)

Armut [14]	Yüksek lisans tezi	Bir üniversite hastanesinde tedavi alan 384 hasta oluşturmuştur.	Tanımlayıcı kesitsel tipte araştırmadır. Araştırmada, araştırmacılar tarafından literatür taranması sonucu oluşturulan veri toplama araçları kullanılmıştır.	ve bir	Katılımcıların büyük oranda erkek hemşireleri benimsediği, hastaların erkek hemşirelere ilişkin görüşlerinin pozitif yönde olduğu söylenebilir.
Cangöl ve Cangöl [15]	Araştırma makalesi	Bir devlet hastanesinde kadın doğum servislerinde tedavi alan 136 kadın hasta oluşturmuştur.	Tanımlayıcı kesitsel tipte araştırmadır. Araştırmada, araştırmacılar tarafından literatür taranması sonucu oluşturulan veri toplama araçları kullanılmıştır.	ve bir	Katılımcıların erkeklerin hemşirelik mesleğini icra etmelerini olumlu karşıladıkları fakat erkek bakım hemşirelerden alma konusunda olumsuz düşündükleri belirlendi.
Büyük ve Korkmaz [16]	Araştırma makalesi	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Hastanesi hizmetlerinde 220 yatan hasta annelerden oluşmaktadır.	Tanımlayıcı kesitsel tipte araştırmadır. Araştırmada, araştırmacılar tarafından literatür taranması sonucu oluşturulan veri toplama araçları kullanılmıştır.	ve bir	Katılımcıların erkek hemşirelere ilişkin pozitif düşüncelerinin olduğu belirlenmiştir.
Kostak ark. [17]	Araştırma makalesi	Bir üniversite hastanesinin pediatri servislerinde çocuğu tedavi gören 275 ebeveyn oluşmuştur.	Tanımlayıcı kesitsel tipte araştırmadır. Araştırmada, araştırmacılar tarafından literatür taranması sonucu oluşturulan veri toplama araçları kullanılmıştır.	ve bir	Genel olarak katılımcıların erkek hemşire hakkında olumlu görüşlerinin olduğu saptanmıştır.
Şahin ve Bal [18]	Araştırma makalesi	Araştırma bir üniversite hastanesinde kadın hastalıkları ve doğum kliniğinde yatan 170 hasta ile gerçekleştirilmiştir.	Tanımlayıcı kesitsel tipte araştırmadır. Araştırmada, araştırmacılar tarafından literatür taranması sonucu oluşturulan veri toplama araçları kullanılmıştır.	ve bir	Katılımcıların yaklaşık yarısının erkek hemşirelerden tedavi ve bakım alma konusunda sorunlarının olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 1. (devam)

Çelik ve ark. [19]	Araştırma makalesi	Atatürk Üniversitesi Aziziye Araştırma Hastanesinde tedavi olan 530 kadın hasta oluşturmuştur.	Tanımlayıcı kesitsel tipte araştırmadır. Araştırmada, araştırmacılar tarafından literatür taranması sonucu oluşturulan veri toplama araçları kullanılmıştır.	ve bir	Kadın hastalar arasında erkek hemşireden bakım almamış ve eğitim düzeyi ortalamanın altında olanların erkek hemşirelere ilişkin olumsuz görüşe sahip oldukları saptanmıştır.
Duman [20]	Araştırma makalesi (ingilizce)	Çorum Hastanesi Doğum ve Doğum Servisi'ne başvuran 150 kadından oluşmuştur.	Tanımlayıcı kesitsel tipte araştırmadır. Araştırmada, araştırmacılar tarafından literatür taranması sonucu oluşturulan veri toplama araçları kullanılmıştır.	ve bir	Serviste yatan katılımcı kadınların, kadın hemşirelerden bakım almak istedikleri ve erkek hemşirelerle ilgili tutum ve görüşlerinin olumsuz olduğu belirlenmiştir.
Tezel ve ark. [3]	Araştırma makalesi	Atatürk Üniversitesi Hastanesinde tedavi alan 320 yetişkin hasta oluşturmuştur	Tanımlayıcı kesitsel tipte araştırmadır. Araştırmada, araştırmacılar tarafından literatür taranması sonucu oluşturulan veri toplama araçları kullanılmıştır.	ve bir	Katılımcıların erkek hemşire ile iletişim kurmada zorlandıklarını ifade edilmiştir
Taşcı [5]	Araştırma makalesi	Bir devlet hastanesinde kadın doğum servislerinde tedavi alan 295 kadın hasta oluşturmuştur.	Tanımlayıcı kesitsel tipte araştırmadır. Araştırmada, araştırmacılar tarafından literatür taranması sonucu oluşturulan veri toplama araçları kullanılmıştır.	ve bir	Katılımcılar erkek hemşirelerden bakım almak istemediklerini belirtmişlerdir.
Özbaşaran ve ark. [21]	Araştırma makalesi	Manisa ili SS.K. ve üniversite hastanelerinde yatan 16 yaş üzeri 437 hasta oluşturmuştur.	Tanımlayıcı kesitsel tipte araştırmadır. Araştırmada, araştırmacılar tarafından literatür taranması sonucu oluşturulan veri toplama araçları kullanılmıştır.	ve bir	Çalışmada, hemşireliğin profesyonel amaçlara bağlanarak, erkek ve kadınlardan daha akıllı ve istekli olanlarını cezbetmeye uğraşması gerektiği belirtilmiştir.

Çalışmaların bir tanesi 2002, bir tanesi 2007, bir tanesi 2008 iki tanesi 2012, bir tanesi 2014, bir tanesi 2015, bir tanesi 2016, bir tanesi 2017, üç tanesi 2018, iki tanesi 2019 ve bir tanesi 2020 yılında yapılmıştır. Araştırmaya kabul edilen çalışmaların bir tanesi yüksek lisans tezinden ve 14 tanesi araştırma makalesinden oluşmaktadır. Araştırmaya kabul edilen çalışmaların tamamı kamu kurumlarında hastanelerde gerçekleştirilmiştir. Çalışmaların 7 tanesi kadın doğum servisi ve çocuk hastalıkları servisinde yapılmıştır. Çalışmaların hepsi tanımlayıcı araştırma yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Araştırmaya dahil edilen çalışmaların tamamında veriler araştırmacılar tarafından literatür taranması sonucu oluşturulan veri toplama araçları ile toplanmıştır [3],[5],[6],[10]-[21].

4. Tartışma, sonuç ve öneriler

Bu çalışmada, erkek hemşireliğin hasta ve hasta yakını tarafından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Erkek hemşireliğin değerlendirildiği iki çalışmada, erkeklerin hemşirelik mesleğini yapmalarının bu mesleği geliştireceği ve daha ileriye götüreceği görüşü belirtilmektedir. Ayrıca hemşirelik mesleğinin daha profesyonel bir kimlik kazanarak, toplumdaki kadın mesleği algısından kurtulacağı düşünülmektedir [22],[23].

Erkek hemşirelerle ilgili hasta ve hasta yakını örnekleminde ele alınan çalışmalar incelendiğinde, hasta ve hasta yakınlarının genel olarak erkeklerin hemşirelik mesleğini yerine getirmelerini doğal karşıladıkları görülmüştür. Hasta ve hasta yakınlarının, hemşirelik mesleğini her iki cinsiyetin de yapabileceği konusunda farkındalığı bulunmaktadır [6],[17]. Kadın hasta ve hasta yakınlarının, erkeklerin hemşirelik mesleğini yapmalarına karşı olumsuz düşüncelerinin olmadığı, fakat erkek hemşirelerden sağlık bakım hizmeti almak istemedikleri görülmüştür. Erkek hemşirelerin kadın doğum, pediatri gibi alanlarda çalışması konusunda toplumun hazır olmadığı görülmüştür [11], [13],[15], [18],[19].

Hasta ve hasta yakınlarının katılımıyla gerçekleştirilen bir çalışmada, katılımcıların çoğunluğu erkeklerin hemşirelik yapmasını olumlu değerlendirmişlerdir. Aynı çalışmada katılımcılar, hemşirelik mesleğinin erkekler için uygun bir meslek olduğunu da belirtmişlerdir. İncelenen araştırmalarda da toplumun erkek hemşireleri benimsediğine ilişkin bulguların çoğunlukta olduğu görülmektedir [6]. Literatürde bu durumun tam tersini gösteren çalışmaların olduğu görülmüştür. Denizli’ de 295 kadın hasta ile yapılan bir çalışmada, tedavi alan hastaların erkek hemşireden tedavi almak istemedikleri belirlenmiştir. Ayrıca erkeklerin kadın hastaların yoğun olduğu servislerde çalışmamaları gerektiği ve hemşirelik mesleğini kadın mesleği olarak gördükleri ifade edilmiştir [5].

530 kadın hastanın katılımıyla gerçekleştirilen bir araştırmada; eğitim düzeyi yüksek olan katılımcıların erkek hemşire ile ilgili olumlu düşüncelerinin olduğu ve erkeklerin hemşire olarak çalışmasını kabullendikleri görülmektedir. Aynı çalışmada eğitim düzeyi düşük olan katılımcılar erkek hemşireden rahatsız olduklarını ve kendilerine kadın hemşirelerin bakım vermesini istediklerini belirtmişlerdir [19]. Başka bir çalışmada; eğitim durumu yüksek olan katılımcıların erkeklerin hemşirelik mesleğini yapmalarını doğal karşıladıkları ve hemşirelik mesleğinde cinsiyet ayrımcılığının olmaması gerektiğini belirtmişlerdir [10].

Konuya ilişkin yapılan çalışma bulguları, erkek hemşirelerle ilgili daha çok araştırma yapılmasına gereksinim duyulduğunu ortaya koymaktadır. Literatürde erkek hemşirelerin mesleğe girmelerine yönelik farklı tarafların görüşlerini ortaya koyan çalışmalarla karşılaşılacakla birlikte, bu konudaki görüşleri derinlemesine inceleyen nitel çalışmaların sayısının az olduğu, sağlık çalışanlarının veya toplumun erkek hemşirelere ilişkin yaklaşımlarını belirlemeye yönelik herhangi bir ölçek çalışmasının olmadığı görülmüştür. Bu bağlamda daha geniş örneklem gruplarından nicel veri toplamaya olanak sağlayacak bir ölçeğin geliştirilmesi önerilmektedir.

5. Yazar katkı beyanı

Bu çalışmada Ülkü BAYKAL makalenin başlığı, içindekilerin oluşturulmasında, giriş, sonuç ve öneriler kısmının değerlendirilmesinde; İsa ŞAHİN literatürün taranması, makalenin yazılması, verilerin toplanması, sonuç ve öneriler kısmının değerlendirilmesi ve yazılması konularında katkı sağlamışlardır.

6. Etik kurul onayı ve çıkar çatışması beyanı

Makale herhangi bir canlı üzerinde etkiyi içermediğinden, etik kurul onayı alınmamıştır. Bu çalışmanın herhangi bir gerçek kişi ya da tüzel kişiyle arasında çıkar çatışması yoktur.

7. Kaynaklar

- [1] Kaya N, Turan N, Öztürk A. “Türkiye’de erkek hemşire imgesi”. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 16-30, 2011.
- [2] Cinar D, Olgun N. “Klinik uygulamalarda erkek hemşire algısı”. *Hemşirelikte Eğitim Araştırma Dergisi*, 10(3), 3-6,2013.
- [3] Tezel A, Akpınar BA, Yurttaş A, Çelebioğlu A. “Hastalar erkek hemşireleri kabul edecekler mi”. *Türkiye Klinikleri J Med Ethics*, 16(1), 13-18, 2008.
- [4] Muench U, Dietrich H. “The male-female earnings gap for nurses in Germany: a pooled cross-sectional study of the years 2006 and 2012”. *International Journal of Nursing Studies*, 89, 125-131, 2019.
- [5] Taşçı K. “Kadın doğum servislerinde yatan hastaların erkek hemşireler hakkındaki düşünceleri”. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(2), 12-19, 2007.

- [6] Alan N, Uğur . “Hasta ve yakınlarının erkek hemşirelere ilişkin görüşlerinin belirlenmesi”. *Medical Sciences (nwsams)*, 13(1), 1-9, 2018.
- [7] Hemşirelik Kanunu. 8647 sayılı Resmi Gazete, 1954 (25.11.2023).
- [8] Hemşirelik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunu. 26510 sayılı Resmi Gazete, 2007 (25.11.2023).
- [9] Moher D, Liberati A, Tetzlaff J, Altman DG, Altman D, Antes G, et al. “Preferred reporting items for systematic reviews and meta-analyses: The prisma statement (Chinese Edition)”. *Journal of Chinese Integrative Medicine*, 7, 889896, 2009.
- [10] Suveren E, Alin A, ukur K, Korkmaz , nal M. “Bolu ilinde demografik karakteristiklerin erkek hemşireye yönelik tutumlar üzerindeki etkisi”. *Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 22(3), 293-302, 2020.
- [11] Karakurt P, Yıldırım A, Aşilar RH. “Hastaların erkek hemşireler hakkındaki görüşleri”. *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(3), 46-52, 2019.
- [12] Uysal H, Karakoç B, Kıyak Y. “Toplumun erkek hemşirelerden bakım alma hakkındaki düşünceleri”. *Turkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*, 11(2), 162-175, 2019.
- [13] Boyacıoğlu N, zkan S, Gezer N, zge ABA, Tekel M, Teyek K. “X ve y kuşağındaki kadın hastaların erkek hemşire algısının değerlendirilmesi”. *Hemşirelik Bilimi Dergisi*, 1(1), 21-26, 2018.
- [14] Armut M. Hastaların erkek hemşirelere bakış açısının değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Okan Universitesi, İstanbul, Turkiye, 2018.
- [15] Cangl E, Cangl S. “Kadın Doğum Kliniklerinde Yatan Kadınların Erkek Hemşireler Hakkındaki Görüşleri”. *Osmangazi Tıp Dergisi*, 39(1), 1-5, 2017.
- [16] Büyük ET, Korkmaz M. “ocuk Gözü ile Erkek Hemşireler”. *Journal of Pediatric Research*, 2(1), 26-30, 2015.
- [17] Kostak MA, Akçakoca S, Sıcak G. “ocuğu Pediatri Servislerinde Tedavi Gören Ebeveynlerin Erkek Hemşireler Hakkındaki Düşünceleri”. *Cumhuriyet Hem Der*, 4(1), 18-26, 2015.
- [18] şahin NH, Bal MD. “Kadın doğum kliniklerinde yatan kadınların erkek hemşirelere ilişkin görüşleri”. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 1(1), 55-67, 2014.
- [19] elik AS, Pasinlioğlu T, ilek M, Çelebi A. “Kadın doğum servislerinde yatan hastaların erkek hemşireler hakkındaki düşüncelerinin belirlenmesi”. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 15(4), 254-261, 2012.
- [20] Duman NB. “The attitudes and opinions of women in Turkey about the male nurses who worked at the maternity and childbirth service”. *International Journal of Business and Social Science*, 3(19), 101-106, 2012.
- [21] zbaşaran F, Taşpınar A, akmakı A. “Hastalar kendilerine bakım verenlerin cinsiyeti konusunda ne düşünüyorlar”. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(2), 1-7, 2002.
- [22] Erer MT, Kanat C, şahin E. ger . “Toplumun Erkek Hemşirelere Bakışı: Mersin rneği”. *Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi*, 11, 137-156, 2017.
- [23] nsal A, Akalın İ, Yılmaz V. “Farklı meslek çalışanlarının erkek hemşirelere ilişkin görüşleri”. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 420-431, 2010.